

Ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasining asosiy qoydalari

Абилова Зулфия Жалгасбаевна

Самарканд давлат ветеринария медицинаси, Чорвачилик ва биотехнологиялар университетининг Тошкент филиали

“Ўзбек, рус ва хорижий тиллар” кафедраси ўқитувчиси

Ключевые слова: Цифровая грамотность, текстовая грамотность, компьютер, вербальность, невербальность, язык, метод, обучение, процесс урока, произведение.

Key words: Digital literacies, texting literacy, computer, verbality, non-verbalism, language, method, writing, genres, training, the process of the lessons, work.

2013-yilda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori bilan uzluksiz ta'lim tizimining chet tillar bo'yicha davlat ta'lim standarti tasiqlandi. Qaror bilan ta'lim muassasalari bitiruvchilari bajarishi shart bo'lgan tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan asosiy talablar tasdiqlandi. Ta'lim muassasalarining bitiruvchilari mavjud ma'lumotlarni tizimlashtirish va tahlil qilishda qo'llaniladigan analitik fikrlash, internetda taklif qilinadigan ilovalar va dasturlar oqimidagi muayyan muammolarni hal qilish uchun to'g'ri vositalarni tanlash qobiliyati kabi ta'limning zamonaviy jihatlari bilan ajralib turishi kerak. Ko'plab aloqa texnologiyalari ingliz tilidagi versiyada taklif etiladi va shuning uchun ulardan o'quv jarayonida mohirona foydalanish uchun ingliz tilini bilish talab etiladi. Shunday qilib, chet tilini bilish maktab bitiruvchilarining keyingi kasbiy faoliyatining muhim asoslaridan biri bo'lib, o'qituvchi oldiga ko'plab an'anaviy o'qitish usullarini zamonaviy raqamli vositalar bilan uyg'unlashtirish nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqish vazifasini qo'yadi. Ta'kidlash joizki, raqamli texnologiyalarning zamonaviy o'quv jarayoniga integratsiyalashuvi davlatimiz tomonidan bu boradagi qator tashabbuslar bilan qo'llab – quvvatlanmoqda.

Kompyuter texnologiyalarning ingliz tilini o'qitish metodikasiga ta'siri, elektron axborot texnologiyalari dasturiy va texnik vositalarning tarkibiy qismi, raqamli texnologiyalarning mazmuni, ularning terminologiyasi, chet tillarini o'qitishning yakuniy natijasi sifatida har tomonlama til ta'limi, hozirgi yosh avlodning yosh xususiyatlari ko'rib chiqildi. Metodika maktab fanlarini, shu jumladan ingliz tilini o'rganish uchun asosdir. Kompyuterlar va ular bilan birga kelgan elektron axborot muhiti ularning imkoniyatlari bilan uyg'unlashgan maxsus o'qitish metodikasi mavjud bo'lsa, ta'lim jarayoniga jalb etilishi mumkinligini ko'rsatdi.

Chet tilini o'rganishda yangi texnik imkoniyatlardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari ushbu ilmiy sohani o'rganishni taqozo etdi. Chet tillarini o'qitish metodologiyasidagi o'zgarishlar bilan bevosita bog'liq bo'lgan dasturlarning modellari ularni yaratishda turli xil versiyalarda qo'llaniladi. Agar CALL formatida tuzilgan dastlabki dasturlarning tuzilishini oladigan bo'lsak, shuni ta'kidlash kerakki, o'quvchilarning o'zlari faolligini rag'batlantirish ularda kerakli darajada emas edi. Raqamli texnologiyalar zamonaviy texnik aloqa vositalaridan foydalanishga asoslangan. Ushbu vositalar umumiy multimedia nomi ostida birlashtirilgan bo'lib, gipermatnni olish

uchun ma'lumotlarning umumiy hajmida havolalar tizimini tashkil etishga qodir. Gipermatn va multimediya gipermedia yordamida birgalikda foydalanilganda birlashtiriladi.

Bu mablag'larning ishni har tomonlama takomillashtirish imkoniyatini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini takomillashtirishga bevosita ta'siri haqida gapiramiz Jumladan, yozish va o'qish malakalarini shakllantirish bilan bir qatorda, nutqda paraverbal va supersegmental til birliklarini qo'llashda nutq va tinglashdagi kamchiliklarni tuzatish jarayonida ushbu texnik vositalardan foydalana olish kiradi.

Raqamli texnologiyalarning o'zgaruvchan komponenti yangi paydo bo'lgan holatlarga muvofiq ta'lim jarayonining u yoki bu tomonini tavsiflovchi terminologik bazani o'zgartirish zaruratini keltirib chiqaradi. Raqamli texnologiya atamasining o'zi hozirda axborot-kommunikasiya texnologiyalari atamasini almashtirmoqda, chunki u ko'pincha sinonim hisoblansa-da, yangi paydo bo'layotgan texnologiyalarning foydalanuvchi bilan muloqot qilish nuqtai nazaridan xususiyatlarini to'liqroq tavsiflaydi.

Yuqorida aytilganlarga asoslanib, bizning ishimizda raqamli texnologiyalar atamasi axborot-kommunikasiya texnologiyalari atamasi bilan solishtirganda tavsifa etilgan tadqiqot mazmunining terminologik aniqligiga to'liq mos keladigan tarzda foydalanish qabul qilindi.

Foydalanilayotgan elektron resurslarning muhim jihati ularning turli xil qulay formatlarda o'quvchilar o'rtasida saqlangan bilimlar bazasini yaratish qobiliyatidir.

Bu qobiliyat taklif etilayotgan materialning foydalanuvchi ma'lumotlarini idrok etish organlariga murakkab, bir vaqtda ta'siri natijasida yuzaga keladi, bu uning rivojlanishiga ham, xotirada keyingi fiksasiyasiga ham ijobiy ta'sir qiladi.

Metodika va lingvodidaktika masalalarini o'rganuvchi olimlarning fikrlarini umumlashtirgan holda shuni ta'kidlash mumkinki, umuman olganda, ularning barchasi o'quv jarayoniga raqamli texnologiyalarni joriy etish zarurligini ta'kidlab, ularning ta'lim jarayoni saviyasini yuksaltirishga ta'sirini ijobiy baholaydi.

1. Raqamli texnologiyalarni qo'llash metodikasining predmeti - har tomonlama rivojlangan shaxsni tarbiyalash jarayonida chet tilini yangi muloqot vositasi sifatida idrok etish proeksiyasida o'qitish tartibi.

2. Ta'lim sohasidagi raqamli texnologiyalar ta'limni uslubiy va didaktik ta'minlash ko'lamini kengaytirdi va uning samaradorligini faollashtirish va oshirish imkonini berdi. Ularning tashqi ko'rinishi ta'limga yondashuv metodologiyasining o'zgarishiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi.

3. o'qitish metodikasida berayotgan o'zgarishlarning asosiy omili bo'lib ularni yaratishda turli versiyalarda foydalanilgan dastur modellari bo'ldi. CALL formatida yaratilgan dastlabki dasturlar o'quvchilar faolligini etarli darajada rag'batlantirmadi.

4. Dastlabki dasturlarning kamchiliklari mustaqil qaror qabul qilishga qodir ko'p qirrali shaxsni tarbiyalash nuqtai nazaridan o'quvchilarning o'zlarini faollashtirishga qaratilgan optimal o'qitish usullarining boshqa modellarini yaratish zarurligini ko'rsatdi.

5. Internetning virtual axborot maydonining paydo bo'lishi insonning elektron qurilmalar bilan o'zaro aloqasi shakllarini o'zgartirdi, bu uning virtual olam bilan aloqasini uzatish vositasiga aylandi.

Raqamli texnologiya atamasi hozirda axborot-kommunikasiya texnologiyalari atamasi o'rnini egallaydi, chunki u yangi paydo bo'lgan texnologiyalarning foydalanuvchi

bilan muloqot qilish nuqtai nazaridan xususiyatlarini to'liqroq tavsiflaydi, garchi ular ko'pincha sinonim hisoblanadi.

Chet tilini ravon bilish har tomonlama til ta'limini yaratish jarayonida zaruriy tarkibning faqat bir qismidir. O'quvchida chet tilini bilish bilan bir qatorda o'rganilayotgan til vakillarining milliy aurasini tashkil etuvchi ijtimoiy-madaniy kategoriyalar sohasidagi bilimlarni shakllantirish zarur.

Yuqoridagi tendensiyalarni tahlil qilish asosida shuni ta'kidlash kerakki, an'anaviy, ilgari qo'llanilgan o'qitish usullari har tomonlama til ta'limi muammolarini hal etishning barcha bosqichlarini har tomonlama qamrab olish uchun etarli emas.

O'quv jarayonida o'quvchilarning yosh toifalari va ularning psixologik rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari zamonaviy ta'limning boshqa omillari bilan bir qatorda, albatta, hisobga olinishi kerak.

O'qituvchi e'tiborga olishi kerak bo'lgan o'quv jarayonining muhim jihatlaridan biri bu o'quvchilarni (digital divide) va aloqa vositalari bilan ta'minlashdagi farqdan iborat bo'lgan raqamli tafovut masalasidir. O'quv jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning asosiy vazifasi, umuman olganda, ta'limning vazifalari kabi, shaxsning kompetensiyalari va kompetensiyalarini rivojlantirishdir. Raqamli kompetensiya atamasining mazmunini batafsil o'rganib, A. Aviram va Y. Eshet-Alkalai raqamli kompetensiyani 5 ta komponentga ajratdilar. Guruhning « Digital literacies » tadqiqotida til asosida aniqlangan yana bir kompetensiyasi multimedia (multimedia literacy) bo'ldi. Multimedia tushunchasi axborot uzatishning eshitish, vizual va grafik vositalaridan foydalangan holda matnlarni o'zingiz tanib olish va shakllantirish qobiliyatini anglatadi.

Raqamli kompetensiyalarning navbatdagi guruhi, taklif etilayotgan tasnifga ko'ra, zamonaviy hodisa sifatida e'tirof etilgan maxsus axborot uzatish texnologiyalarining asosiy tushunchalariga asoslanadi. Muayyan guruhga birlashtirish uchun asos sifatida bunday xususiyatni tanlash axborotni qayta ishlashga imtiyozli yondashuvlar va undan keyingi foydalanish masalalarida sifat o'zgarishlarini aks ettiradi. Bunday o'zgarishlar yangi raqamli texnologiyalar va ular qo'llaniladigan elektron qurilmalarning paydo bo'lishi tufayli mumkin bo'ldi.

Taqdim etilgan tasnif ushbu kompetensiyalarni eng tez, har tomonlama rivojlantirish zarurligini ko'rsatadigan ikkita sababga asoslanadi. Kompetensiyaga bunday yondashishning birinchi sababi o'quvchilarning maktabda olgan nazariy bilimlari bilan ularning real hayotda amaliy tatbiq etilishi o'rtasida ishonchli bog'liqlik bo'lishi kerak degan tushunchadir. Bu ma'lum darajada bilim olishda rasmiyatchilik darajasini pasaytirish imkonini beradi, bu esa o'quvchilarning qo'shimcha qiziqishini uyg'otadi.

Ushbu kompetensiyalarni yanada rivojlantirishning ikkinchi sababi, ularni o'rganish orqali turli ijtimoiy qatlamlarda bo'lgan o'quvchilarning umumiy tushunchalarini moslashtirish imkoniyatidir.

Raqamli texnik kompetensiya quyidagi ko'nikmalar to'plami bilan tavsiflanadi:

- turli xil vazifalarni hal qilish jarayonida ularning funktsionalligini ta'minlash uchun taklif qilinadigan texnik vositalar, dasturlardan bepul foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- virtual olamdagi muloqotning o'ziga xos xususiyatlari, internet aloqa muhitidan foydalanishda yuzaga keladigan xavf-xatarlar va ulardan himoyalalanish usullaridan

xabardor bo'lish. Xuddi shu kompetensiya elektron aloqa vositalarini ehtiyotkorlik bilan, xavfsiz ishlatish muammolarini o'z ichiga oladi.

Shunday qilib, bizning tushunishimizcha, kompyuterlar, gadjetlar va boshqalar ko'rinishidagi texnik vositalardan foydalangan holda ma'lumot olishda ishtirok etadigan turli xil vositalar va resurslar majmuasi multimedia va raqamli texnologiyalarni tashkil qiladi. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalarning mazmuni telekommunikasiya, kompyuter va axborot texnologiyalarini o'z ichiga olishi kerak.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Юсупов К.А. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw metodikası. Sabaqlıq. – Tashkent: Sano-standart, 2018. – 21 б.т. – 336 б.
2. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын оқытыу методикасы. Монография. – Нөкис: Qaraqalpaqstan, 2019. – 7 б.т. – 112 б.
3. Юсупов К.А. Академик лицейларда қорақалпоқ адабиётини ўқитиш методикаси (педагогика фанлари доктори (DSc) диссертацияси автореферати). – Нөкис: Miraziz Nukus, 2021. – 66 бет.
4. Юсупов К.А. Кóркem shıǵarmaların mazmunın úyreniw metodikası. Oqıw qollanba. – Tashkent: Yosh avlod matbaa, 2021. – 23,75 б.т. – 380 б.
5. Юсупов К.А. Qánigelik hám pedagogikalıq ámeliyat. Oqıw qollanba.– Nókis: Pimpaz, 2021.. – 60 б.
6. Yusupov KA Arnawlı pánlerdi oqıtıw metodikası. sabaqlıq. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 19 б.т. – 304 б.
7. Qaraqalpaq ádebiyatın oqıtıw texnologiyaları. Oqıw qollanba. – Tashkent: INNOVATSIYA-ZIYO, 2022. – 9.3 б.т. – 144 б.
8. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасын таллаў усыллары. (Методикалық қолланба). – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2017. – 4 б.т. – 64 бет.
9. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде қарақалпақ әдебиятын сабақтан тыс жұмыслар арқалы үйрениўдиң илимий методикалық мәселелери. (Методикалық қолланба). – Нөкис, «Miraziz Nukus», 2018. – 5 б.т. – 80 б.
10. Konis A. Yusupov. Studying Forms of Teaching Karakalpak Poetry at Academic Lyceums. Eastern European Scientific Journal. Germany. Ausgabe, 3-2018. 72-75.
11. Konis A. Yusupov. Studying Karakalpak Poetry in Academic Lyceums by Various Methods in Class. Eastern European Scientific Journal. (ISSN 2199-7977). Germany. 1-2019. 83-85.
12. Yusupov K.A. Scientific and theoretical foundations of teaching Karakalpak literature at academic lyceums // Journal of Critical Reviews. (ISSN 2394-5125). – Vol 7, Issue 7, 2020. – №1. – P.P. 349-354 (<https://www.scopus.com/sourceid/21100920227>).
13. Yusupov K.A. Akademik litseylarda qoraqalpoq adabiyoti // Til va adabiyot ta'limi. – Тошкент, 2020. – №6. – Б. 40-41 (13.00.00. №8).
14. Yusupov K.A. Methods of teaching literary material at academic lyceums according to the program // Academicia. An International Multidisciplinary Research Journal (India). (ISSN: 2249-7137). – Vol. 10 Issue 5, 2020. – P.P. 1628-1634 (Impact Factor: SJIF 2020= 7,13).

15. Yusupov K.A. Curricula for teaching karakalpak literature. // *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal* <https://saarj.com>. Academicia ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 5, May 2021, Стр. 1069-1074. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.492, 10.5958/2249-7137.2021.01525.1
16. Yusupov K.A. Scientific and methodological problems of studying karakalpak literature. // *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)* <https://www.tarj.in>. ISSN: 2278-4853 Vol 10, Issue 5, May, 2021. Стр. 585-590. Impact Factor: SJIF 2021 = 7.699. 10.5958/2278-4853.2021.00451.1
17. Юсупов К.А. Изучение творчества Чингиза Айтматова в академических лицах // *Til va adabiyot ta'limi*. – Тошкент, 2021. – №7. – стр. 52-53 (13.00.00.№8).
18. Yusupov K.A., Seytjanov J.E. Problems of artistic psychologism in Karakalpak prose. *Philosophical Readings XIII.4* (2021), pp.2054-2060.2054 10.5281/zenodo.5584439. Info@philosophicalreadings.org
19. Юсупов К.А. Научно-методических основы преподавания каракалпакской литературы. *Internaional Scienfiic Jounal Theoretical & Applied Science* p-ISSN: 2308-4944 (print) e- ISSN:2409-0085 (online) Year: 2021 Issue: 11. Pp. 362-371. <http://T.Science.org>.
20. Юсупов К.А. Педагог шайыр лирикасы хэм тәлим-тәрбия мәселелери // *Пим ha'm ja'miyet*. Нукус давлат педагогика институту журналы. – Нукус, 2021. – №4. – Б. 100-102.
21. Юсупов К.А. Өсербай Әлеуовтың лирикасын үйрениў. «Әмиўдәрья» журналы, 2021, – №4, – Б. 63-68.
22. Юсупов К.А. Развитие устной культуры учащихся на уроках литературы // *Til va adabiyot ta'limi*. – Тошкент, 2022. – №1. – Б. 70-71
23. Yusupov K.A. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida qoraqalpoq adabiyotini o'qitish masalalari // *Til va adabiyot ta'limi*. – Тошкент, 2022. – №2. – Б. 17-18 (13.00.00. №8).
24. Yusupov K.A. Teaching students the methods of artistic depiction in Karakalpak prose. // *Journal of Hunan University (Natural Sciences)*. Vol. 49. No. 04. April 2022. Page - 590-603.
25. Yusupov K.A. Methods of selection of Karakalpak Novels. // *Journal of Positive School Psychology*. (Scopus) Volume. 6, No. 4 (2022). Page - 26-30. ISSN: 7152-7159.
26. Yusupov K.A. Learning Discussing the Epic Novels. // *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*. Volume 7 I March 2022. Page - 26-30. ISSN: 2795-739X.
27. Юсупов К.А. Обучение основам письменной речи учащихся. // «PEDAGOGS» international research journal. Volume-7, Issue-1, April-2022. – Стр. 176-181.
28. Yusupov K.A. Theoretical foundations of teaching Karakalpak literature. // *GALAXY international interdisciplinary research journal (GIIRJ)*. ISSN (E): 2347-6915. Vol. 10, Issue 5. May, (2022). PP. 210-216.
29. Yusupov K.A. Qoraqalpoq adabiyotini ўqitish masalalari // *Journal of new century innovations*. (WSRjournal.com), Volume - 5, Issue - 6. May, (2022). PP. – 113-122.
30. Юсупов К.А. Изучение произведений писателя на уроках литературы // *Международный научно-образовательный журнал «Образование и наука в XXI веке»*. Выпуск №26 (том 4), май, 2022. – Стр. 196-201.

31. Yusupov K.A. Methodologu for analyzing iyrical works in literature lessons. // Miasto Przysztoǳi. (**Impact Factor: 9.2**). Vol. 26 (2022). Page - 200-208. ISSN: 2544-980X.
32. Юсупов К.А. Изучение творчества С.Мажитова в школе. //V Международный журнал научных исследований «Научный импульс». Выпуск №1, 30 август, 2022. – Стр. 44-50.
33. Yusupov K.A. Methods of Teaching the Works of O.Satbaev in Schools. // Journal of intellectual prperty and human rights. Vol. 01 Issue. September - 2022. Page – 44-53. ISSN: 2720-6882. <https://juournals.academiczone.net/index.php/jiphr>
34. Yusupov K.A., Jiemuratova A.S. Develorment of Oral and Written Speech of Students in Schools. // Journal of intellectual prperty and human rights. Vol. 01 Issue. September - 2022. Page – 56-66. ISSN: 2720-6882. <http://juournals.academiczone.net/index.php/jiphr>
35. Yusupov K.A. of Teaching Korakalpok literature // Central asian journal of literature, philosophy and culture. Vol. 03 Issue: 10 - 2022. Page – 75-85. eISSN: 2660-6828.
36. Юсупов К.А. Образ Айдос бия в каракалпакской литературе. // I International science conference on multidisciplinary research, Abstracts of International Scientific and Practical Conference. Berlin, Germany January 19-21, 2021, стр. 766-769
37. Юсупов К.А. Изучение в современной каракалпакской лирике. / III International science conference on e-learning and education, Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal February 2-5, 2021, стр. 349-353.
38. Юсупов К.А. Изучение творчество Казакбай Юлдашева /V Международная научно-практическая конференция по новым тенденциям в науке и образовании «Theoretical and scientific bases of scieetific thought», 16-19 февраля, 2021 г., Рим, Италия, стр. 503-508.
39. Юсупов К.А. Академиялық лицейлерде Аббаз Дабылов лирикасын оқытыу технологиялары. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 431-432.
40. Юсупов К.А. Юсупов И.К. Лирикалық шығармаларды оқытыу методикасы. /VI Международная научно-практическая конференция по фундаментальным наукам, искусству, бизнесу и образованию, интернет-технологиями и обществу. 23-26 февраля, 2021 г., Стокгольм, Швеция, стр. 469-474.
41. Юсупов К.А. Изучение литературных жанров. / VIII Международная научно-практическая конференция «Problems and tasks of modernity and approaches to their solution», 02-05 марта, 2021 г., Токио, Япония, стр. 198-203.
42. Юсупов К.А. Изучение творчества Аденбая Тажимуратова в академических лицах. /IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 226-232.
43. Юсупов К.А. Изучение произведения писателя в академических лицах. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Иерусалим, Израил, стр. 233-238.
44. Юсупов К.А., Алламбергенова Минайым. Изучение творчества Кали Жуманиязова в академических лицах. /IX Международная научно-практическая

- конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 239-243.
45. Юсупов К.А. Изучение творчества Конысбай Камалова в академических лицах. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Иерусалим, Израил, стр. 250-256.
46. Юсупов К.А. Изучение произведения Мамбеталы Кайыпова в академических лицах. // IX Международная научно-практическая конференция «Innovative technologies in science and education», 04-06 марта, 2021 г., Израил, стр. 257-264.
47. Юсупов К.А. Изучать разборы эпических произведений в академических лицах. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон.
48. Юсупов К.А., Академиялық лицейлерде көркем шығармаларды оқыту технологиялары. /X Международная научно-практическая конференция «Topical issues, achievements and innovations of fundamental and applied sciences», 09-12 марта, 2021 г., Лиссабон, Португалия: стр.237-242
49. Юсупов К.А. Жазыушылардың деретиушилик психологиясы. / XIII Международная научно-практическая конференция «Development of modern science: theory, methodology, practice», 18-19 марта, 2021 г., Мадрид, Испания: – стр. 180-185.
50. Юсупов К.А. Использование современных педагогических технологий в преподавании каракалпакской литературы / Материалы **Международной** научно-практической конференции. «Татарская литература и культура в контексте взаимодействия национальных литератур и искусств». Казанский федеральный университет, 26-27-марта, 2021 г. Стр.356-362.
51. Юсупов К.А. Изучение творчества Сапа Матчанова. /XV Международная научно-практическая конференция «The world science of modernity. Problems and prospects of development», 25-26 марта, 2021 г., Париж, Франция: стр. 170-175.
52. Юсупов К.А. Инновационные технологии в обучении каракалпакской литературе /Материалы Международной научно-практической конференции. «Татарская поэзия и культура второй половины XX начала XXI века». Казань, 26-апреля, 2021 г. Стр.341-346.
53. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергеновтың «Айдос баба» (Мың тиллаға баҳаланған гелле) драмасын таллау усыллары / «Түркий халықлары фольлоры хэм әдебияты тарийхы изертлениуиниң әхмийетли мәселелери» атамасындағы online халықаралық илимий-теориялық конференция материаллары топلامы. – Нөкис: НМПИ баспасы, 2021 (27-28-май), – 245-248-бб.
54. Юсупов К.А. Карақалпақ прозасында миллий психологияның сәулелениуи. /«Түркий филологияның әхмийетли мәселелери» атамасындағы халықаралық илимий-теориялық конференция материаллар топلامы. Нөкис, «Қарақалпақстан», 2021, 113-118-бб.
55. Юсупов К.А., Кабулова М.Т. Развитие литературной речи и письменного языка учащихся на уроках литературы. “Models and methods for increasing the efficiency of

- innovative research” a collection scientific works of the international scientific conference (11 Desember, 2021) – Berlin: Copenhagen, 2021. ISSUE– p. 161-165.
56. Юсупов К.А. Анализ методика художественного произведения /Сборник материалов Международную научно-практическую конференцию посвященной 60 – летию кафедры «Педагогика» на тему: «Современное общество и педагогическое образование». Казакстан, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия университети. 22-апреля, 2022 г Стр.268-271.
57. Юсупов К.А. Ádebiyat sabaqlarında oqıwshılardıń dóretiwshilik kompetenciyasın rawajlandırıw. /The and analytical aspects of recent research: International scientific-online conference, Part 1, Issue 5: May 31st 2022. Turkiya, Istanbul: pp. 104-109.
58. Юсупов К.А. Эпик асарларини ўрганиш усуллари. / в конференция и публикацию статьи в сборнике «Международная конференция академических наук », 25- сентябрь, 2022. Россия. Стр. 115-126. [https:// doi.org/10.5281/zenodo.7111598](https://doi.org/10.5281/zenodo.7111598).
59. Юсупов К.А. Изучение лирических произведений на уроках литературы. /Spain International scientific-online conference: “Solution of social problems in management and economy” Part 1, Issue 2: September 20, 2022. www.conf.com. Spain, Испания: pp. 21-26.
60. Yusupov K.A. Allambergenova M. Akademiyalıq liceylerde poeziyalıq shıǵarmalardı oqıtıw usılları. /Proceedinngs of international Conference on Educational Discoveries and Humanities. Vol. 1 No.1 (2022): ICEDH. Texas, USA.pp. 46-58.
61. Юсупов К.А. Халмурат Сапаров дөретиўшилиқ жолы. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 1996. 3-4-саны, 54-60.
62. Юсупов К.А. Бердақ шығармаларын үйрениў усуллары. «Қарақалпақстан муғаллими» журналы, Нөкис, 1996. 1-2-саны, 12-15.
63. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны хәм тарийх. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 2-саны, 94-96
64. Юсупов К.А. (авторлар менен бирге) Оқыўшыларымыз пикир айтады. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 3-саны.
65. Юсупов К.А. «Айдос бий» дәстаны хәм тарийх. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2000. 6-саны, 112-115.
66. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир хәм Бердақ шайыр мийрасына көз қарас. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2001. 2-саны, 126-128.
67. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир қарақалпақ әдебиятында Айдос бий образы. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 5-саны, 130-131.
68. Юсупов К.А. Хәзирги дәўир қарақалпақ әдебиятында Айдос бий образының өзгешеликleri. ӨзРИАҚҚБ «Хабаршысы» журналы, Нөкис, 2001. 6-саны, 138-139.
69. Юсупов К.А. «Шырашылар» романының көркем психологизми. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис, 2006. 6-саны, 112-115.
70. Юсупов К.А. XX әсирдеги қарақалпақ прозасында көркем психологизм мәселелери. «Муғаллим хәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2007, 4-саны, 11-15 бб.
71. Юсупов К.А. Ишки монолог хәм шеберлик. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 1-саны, 113-116 бб..

72. Юсупов К.А. Лирикалық прозада көркем психологизм. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2008. 2-саны, 124-127.
73. Юсупов К.А. Жазыўшылардың дәретиўшилиқ шеберлигин үйрениў методикасы. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-санлар, 126-129.
74. Юсупов К.А. И.Юсуповтың «Ўатан топырағы» шығармасының мазмунын үйрениў. ҚМУ хабаршысы, 2009, 3-4-саны, 46-49.
75. Юсупов К.А. Қарақалпақ әдебиятын интерактив методлар менен оқытыў усыллары. ҚМУ хабаршысы, 2011, 1-2-саны, 58-60.
76. Юсупов К.А. Қарақалпақ лирикасын изертлеўши алымның дәретиўшилигин үйрениў. «Муғаллим хәм үзликсиз билимлендириў» журналы, 2012, 1-саны, 3-8.
77. Юсупов К.А. «Академиялық лицейлерде И.Юсупов дәретиўшилигин лекция түрлери менен үйрениў усыллары». ҚМУ хабаршысы, 2012, 3-4-санлар, 30-32.
78. Юсупов К.А. Жазыўшылар дәретиўшилигин үйрениў усыллары. «Әмиўдәрья» журналы, Нөкис 2012. 4-саны, 115-118.
79. Юсупов К.А. Қонысбай Камалов-қарақалпақ прозасын изертлеўши алым. «Әмиўдәрья» журналы, 2014, 1-саны, 82-91.
80. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеўши. «Әмиўдәрья» журналы, 2014, 6-саны, 123-128.
81. Юсупов К.А. Әдебияттаныўда салмақлы орны бар алым. ҚМУ хабаршысы, №1, 2015, 132-136.
82. Юсупов К.А. Ш.Сейтов прозасында пейзаж хәм қахарман образын үйрениў мәселелери. ҚМУ хабаршысы, №2, 2015, 92-96.
83. Юсупов Қ. Бердақ шығармаларын үйрениўде конференция сабақ түринен пайдаланыў. Түркий халықлар әдебиятының гейпара мәселелери, Нөкис-2004.Б. 30-32.
84. Юсупов Қ. Конфликт қахарманлар минез-кулқын ашыўдың негизи. Журналистика ва адабиёт: кеча ва бугун. (Илмий тўплами), 1-қисм. Т. : Юрист – маркази, 2008. 44-47.
85. Юсупов Қ. И.Юсупов поэзиясын оқытыў усыллары. «НМПИ илим билимлендириў хәм тәрбия мәселелерин раўажландырыўдағы орны», (Республикалық илимий-теориялық конференция материаллары), Нөкис, «Қарақалпақстан», 2010, 185-187.
86. Юсупов К.А. Әдебияттаныў илиминин жан күйери еди... Илим хәм әдебияттың машақатлы жолларында. (илимий-әдебий хәм еске түсириўлер), Нөкис, 2012, 70-73.
87. Юсупов К.А.. Кәсип өнер коллежлеринде Т.Қайыпбергеновтиң «Көздиң қарашығы» романын үйрениў усыллары. Илимий топлам (Магистрантлар ушын), Нөкис-2012.Б. 93-94.
88. Юсупов К.А. Әдилбай Қожықбаев-қарақалпақ әдебиятын изертлеўши. «Әдебиятшы - алым хәм устаз» ҚМУ, Нөкис, 2014, 125-133.
89. Юсупов К.А. Әжинияз шайырдың лирикасын оқытыўда интерактив методлардың қолланылыўы. «Қарақалпақ әдебиятының жарық жұлдызлары». (Илимий мақалалар топламы). Нөкис, «Қарақалпақстан», 2015, 42-46.

90. Юсупов К.А. Т.Қайыпбергеновтың «Тәнхә өзиңе мәлим сыр» повестинде қахарман образын жасау усылы. «Қарақалпақ әдебиятының жарық жұлдызлары». (Илимий мақалалар топламы). Нөкис, «Қарақалпақстан», 2015, 42-46.
91. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәуирде Бердақ дәретиўшилигиниң үйренилиўи. «Бердақ-классикалық әдебиятымыздың бийик шыңы» атамасындағы республикалық илимий-теориялық конференция материаллары топламы. КМУ, Нөкис, 2017.
92. Юсупов К.А. Ғәрезсизлик дәуирде Бердақ дәретиўшилигин үйрениў. «Классикалық әдебияты жәмийеттеги манаўий жаңаланыў мәселелери» атамасындағы халық аралық илимий-конференция материаллары топламы., Нөкис, «Илим», 2017, 49-51.
93. Юсупов К.А. Содержание и способы изучения внеклассных работ по каракалпакской литературе в академических лицеях. (Международная научно-практическая конференция «Фундаментальные научных исследования».) Астана, 2018.стр.116-122.
94. Юсупов К.А. Фантастикалық романды таллаў усыллары. / International scientific –online conference: Intellectual education techological solutions and innovative digital tools. Netherlands conference. January, 2023. - pp. 10-19.
95. Юсупов К.А. Изучение в современной каракалпакской прозы / “England” modern rpsychology and pedagogy: problems and solution. Vol. 1 1 No.1 (2023): London conference: January, 2023. - pp. 5-14.

